

Ovidi Montllor (Alcoi, 1942 - Barcelona, 1995) poeta, cantant i actor.

Ovidi Montllor i Mengual va néixer a Alcoi el 1942. La seva família, d'origen pagès, feia temps que s'havia traslladat a Ciutat per a treballar a la indústria tèxtil. Des dels primers anys, l'Ovidi, tal i com li deien els seus amics, pren consciència de les greus desigualtats que havia portat la guerra civil, i ja el 1959 es té constància del seu ingrés al Partit Comunista d'Espanya. De la mateixa manera, com a preludi a la seva trajectòria, va destacar aviat com a actor, formant part des del 1961 del Grup Teatral *La Cazuela* d'Alcoi. Aquesta primera experiència li serveix com a trampolí per a viatjar a Barcelona on formarà part de diverses companyies teatrals a partir de l'any 1964. El trobem al grup *Pipironda* o amb el *CICF*, fent *Les noces de Fígaro*. Més tard s'integra a les companyies d'Adrià Gual i Núria Espert.

També durant aquests primers anys a Barcelona, Ovidi Montllor comença la seva carrera com a cantant, primer posant música a temes de Salvador Espriu, Vicent Andrés Estellés i Joan Salvat-Papasseit, entre molts altres autors; després va escriure les seves pròpies lletres, tot i que mai va deixar de costat les enormes possibilitats que li oferia la poesia catalana. Va enregistrar el seu primer disc l'any 1968 i ja el 1975 va cantar per primera vegada a l'Olympia de París, assolint ben aviat un dels objectius més celebrats en aquells anys.

Si bé l'Ovidi es va situar aviat al capdavant de la nova cançó catalana, la seva faceta com a actor, sobretot al cinema, va trigar una mica més a donar els seus fruits. Potser la primera producció d'importància a la qual participa és *Furtivos* (1975), de José Luís Borau, i poc més tard, el 1979, a *La verdad sobre el caso Savolta*, un film que va marcar l'abans i el després del cinema d'aquells anys. A partir d'aleshores es va convertir en un rostre habitual a les pel·lícules de qualitat, destacant la seva adscripció a un cinema compromès, amb el qual no sempre resultava fàcil obtenir l'aprovació d'un poder polític i militar en plena transició: *La portentosa vida del padre Vicente*, de Carles Mira (1978). També s'ha de recordar *El llarg hivern*, de Jaume Camino (1991), on va fer una de les seves millors interpretacions de les més de quaranta pel·lícules en què va participar.

Com a escriptor, destaquen les seves lletres que ben sovint esdevenen poemes d'una qualitat molt destacable. En va publicar dos reculls amb la literatura com a eix: els *Poemes i cançons*, el 1978, i els *Poemes i dibuixos*, el 1985. Elogiat i prologat per grans escriptors catalans, entre ells Joan Fuster i Montserrat Roig, el seu temps, potser contagiats per la celeritat d'aquella època de canvis, va acabar massa d'hora, privant-nos molt aviat de la seva innegable capacitat artística i musical. Ovidi Montllor, l'Ovidi, va morir a Barcelona el març del 1995.

La samarreta

Lletra de la cançó La samarreta, que aparegué per primera vegada al LP col·lectiu «Dies i hores de la nova cançó» (1978).

Jo sóc fill de família molt humil,
tan humil que d'una cortina vella
una samarreta en feren. Vermella.

D'ençà, per aquesta samarreta,
no he pogut caminar ja per la dreta.
He hagut d'anar contracorrent
perquè jo no sé què passa
que tothom que el ve de cara porta el cap topant de terra.

D'ençà, per aquesta samarreta
no he pogut sortir al carrer,
ni treballar al meu ofici, fer de ferrer.
He hagut de en el camp guanyar jornals,
ai, si la gent ja no em veia,
jo treballava amb la corbella.

I dintre de tots els mals,
sé treballar amb dues coses:
amb el martell i la corbella.
Gairebé no comprenc perquè la gent
quan em veia pel carrer
em cridava: Progressiste!
Jo crec que tot això era promogut pel seu despiste.

Potser un altre en les meves circumstàncies
ja hagués canviat de samarreta.
Però jo que m'hi trobe molt bé amb ella,
perquè abriga, me l'estime,
i li pregue que no se me faça vella.

Carta a casa

Poema, que aparegué recitat per primera volta al LP Crònica d'un temps (1973)

Estimada Antònia,
T'escric des d'ací,
molt lluny de casa.

La pluja va mullant
els vidres bruts
del bar estrany
on ara em trobe
esperant un got de vi
i un poc d'engany.
No tinc més solució,
ja ho saps.

L'engany.
I m'ompliré tot d'ell
per anar vivint,
per anar aguantant,
per anar estimant.

T'he enviat els diners,
com tots els mesos.
Per ara no hi ha augment,
paciència,
tot arriba.
Me n'he guardat uns quants,
per comprar-me un abric.
L'hivern, sense el teu cos,
és molt més cru.

Diuen que em passaran
a una secció
més descansada.
I, si Déu vol,
molt prompte,
trobaré casa,
i vindreu tu
i la nena.

El company del meu quarto
ha estat malalt,
la grip,
coses d'ara, ja saps, l'hivern
Fa més d'una setmana
que espere carta.
Esteu malalts?

Tot explota pel cap o per la pota

Lletra de la cançó Tot explota pel cap o per la pota, que aparegué per primera volta al LP A Alcoi (1974)

Ja no ens alimenten molles,
ja volem el pa sencer.
Vostra raó es va desfent,
la nostra esforça, creixent.
Les molles volen al vent,
diuen: "si no et donen, pren".
No és de lladres dir amén,
quan la suor del que fem,
no l'eixuga el que rebem.
Mullem d'hora al qui ens la pren.

És qüestió de saber clar
fins quan hem de treballar
per al sou que ens fan guanyar
per al sou que ens fan guanyar.
Llavors ja podrem jutjar
el que vol dir explotar.

Conscients de l'explotació,
no hi haurà més solució
que aprofitar l'ocasió
i, allò que es diu amb passió,
fer valer la nostra raó.

Perquè... ja no ens alimenten molles,
ja volem el pa sencer.
Vostra raó es va desfent,
la nostra esforça, creixent.
Les molles volen al vent,
les molles volen al vent,
les molles volen al vent.

Els banyetes

Lletra de la cançó Els banyetes, inclosa al LP que Discophon publicà l'any 1973, sota el títol Crònica d'un temps.

A l'escola vaig aprendre
a mai no fer pactes
amb ningun dimoni.
Són una raça dolenta
que prometen molt
i mai no solten res:
són lladres!
Sabem que tenen poder
i a ells el fer i el desfer
els resulta molt fàcil.
Volen convèncer el món
que el seu regne és millor
i així poder tenir més forces.

El dimoni és molt ric
i ens tractarà d'amic.
Això és un vici antic
per ells treure'n profit.

S'apareixen de mil formes,
gasten mil paraules,
per veure si et guanyen.
Ens prometen millor vida
plaer sense mida
llibertat... pansida.
Punyetes!
Diuen que volen salvar-nos
per així apartar-nos
del recte camí.
I aquells que els hi fan cas
per quatre sols de res
s'embruten bé les mans,
indignes!

El dimoni és molt ric
i ens tractarà d'amic.
Això és un vici antic
per ells treure'n profit.

De dimonis resplendor
i gasten amb tothom
el parlamentarisme.
No els treus res enraonant
ni tampoc esperant,

mai res no et donaran,
en saben!
Arma't amb un bon garrot,
una espasa, un roc
o allò primer que trobes,
i per l'ànima salvar,
quan et vullguen parlar,
trompada!

Els dimonis que us dic
no són pas vells i antics
Ric, ric, ric, ric, ric, ric.

No vull dir noms.

No, no diré noms.

La fera ferotge

Lletra i Música : Ovidi Montllor

Per ordre de l'Alcalde
es fa saber a tothom
que una fera ferotge
del parc s'escaparà.
Es prega a les senyores
compren força aliments
i no surten de casa
fins que torne el "bon temps".
Tot el que tinga cotxe
que fota el camp corrent,
i se'n vaja a la platja,
a la torre o als hotels.
L'Alcalde s'encarrega,
fent ús dels seus poders,
de la fera ferotge
deixar-la sense dents.
El que això no acompleixca
que no es queixi després
si per culpa la fera
ell rep algun torment.
Jo que no tinc ni casa,
ni cotxe, ni un carret
em vaig trobar aquell dia
la fera en el carrer.

Tremolant i mig mort:
-Ai Déu, redéu, la fera!
I en veure'm tan fotut
em va dir molt planera:
-Xicot, per què tremoles?
Jo no te'n menjaré.
-I doncs, per què t'escapes
del lloc que tens marcat?
-Vull parlar amb l'Alcalde
i dir-li que tinc fam,
que la gàbia és petita,
jo necessite espai.
Els guàrdies que la veuen
la volen atacar,
la fera es defensa,
no la deixen parlar.
Com són molts i ella és sola,
no pot i me l'estoven.
I emprenyats per la feina,
a la gàbia me la tornen.
Per ordre de l'Alcalde
es fa saber tothom
que la fera ferotge
ja no ens treurà la son.
I gràcies a la força
no ha passat res de nou,
tot és normal i "maco"
i el poble resta en pau.

Cançó de les balances

Lletra i Música : Josep Mª Carandell

Doncs era un rei que tenia
el castell a la muntanya,
tot el que es veia era seu:
Terres, pous, arbres i cases,
i al matí des de la torre
cada dia les comptava.
La gent no estimava el rei,
i ell tampoc no els estimava,
perquè de comptar en sabia,
però amor, no li'n quedava,
cada cosa tenia un preu,
la terra, els homes, les cases.
Un dia un noi del seu regne
vora el castell va posar-se.
I va dir aquesta cançó
amb veu trista però clara:
- Quan vindrà el dia que l'home

valgui més que pous i cases,
més que les terres més bones,
més que les plantes i els arbres?
Quan vindrà el dia que l'home
no se'l pese amb
les balances?
El rei, que va sentir el noi,
el va fer agafar i, amb ràbia,
va ordenar que li donessin
cent cinquanta bastonades
i a la torre el va tancar,
castigat a pa i aigua.
Però el poble encara sap
la cançó de les balances,
i quan s'ajunten els homes,
rient i plorant la canten.

La Cançó del cansat

A Joan Fuster

Em va tocar tocant Mediterrani.
Per barret Pirineus, i una llesqueta.
Per sabata Oriola d'estranguis.
I per cor duc a Alcoi, la terreta.

Per senyera, senyors, quatre barres.
Per idioma, i senyores, català.
Per condició, senyors, sense terres.
Per idea, i senyores, esquerrà.

Queda clara, per tant, per a tothom,
la meua carta de naturalesa.
No és miracle, ni és un mal son;
m'ha tocat, i és la meua feblesa.

Quede clar, també, que són covards,
tots els qui obliden les arrels.
Seran branca d'empelt en altres prats.
I en la mort, rellogats dels estels.

És ben trist encara avui parlar,
i posar al seu lloc una història.
Fins ací ens heu fet arribar.
De tan grossa raó, naix la glòria.

I torne a repetir: sóc alcoià.
Tinc senyera on blau no hi ha.
Dic ben alt que parle català
i ho faig a la manera de València.

Autocrítica i crítica

Tancat a casa la major part del temps,
no sóc amant de llepar. No tinc déus,
ni pensament de trobar-me en tal cas.
Jo sóc qui sóc. Si vols veure'm, em veus.
El meu treball el demostre com puc.
I tant com puc, em done tot a ell.
Millor, pitjor... El judici ja és vostre.
I amb l'ofici, arribaré a ser vell.
Llavors veure'm quina retribució
em tocarà en tant que jubilat.
Si dic això, és perquè com he dit,
no sóc amant de llepar un sol dit.
Jo sé que vaig amb les meues cançons
saltant històries, saltant situacions.
Ara dic groc, i després passe al verd.
Sé que és difícil seguir-me l'explicat.
Per tant, per tots, em vaig a presentar:
Jo ací explique a la meua manera
uns fets, un temps, una estima, una idea.
Jo sóc l'artista. El cantant. El pallasso.
Per a uns pollet. Per a altres una fera.
Com bé veureu, no arribe a l'u setanta.
Si com he dit al bell començament
sóc dels qui resta a casa el major temps,
no és per boig, ni per sentir-me estrany.
És pel dubte. I dubte molt companys:
Quina és la porta que s'obre sense pany?
Quantes persones et reben sense engany?
Quants parlen d'ells dient que de tu parlen?
Quants m'estaran posant en dubte ara?
Doncs repeteixo: Jo parle del meu temps.
Estime el viure d'un cop ja, per a tothom.
Tinc un partit i una ideologia.
Dic el que dic sense cap covardia.
Però també sé el preu de tot això:
Més tard o d'hora, m'arribarà sentència.
Car no interessa qui no llepa amb paciència.
M'aïllaran, dient que m'he aïllat.
Diran o diuen, que ja sóc acabat.
No pense pas donar-me per guanyat.
Mentrestant jo, no m'empasse la porga,
D'aquells qui creuen que tot està tan clar.
Respecte això amb tot el meu respecte.
Admire artistes, admire comedians.
Però jo sóc jo. I no em puc deslligar.
De mi mateix poc més puc explicar

Jo sóc l'artista, el cantant, el pallasso.
Sóc l'artista. EL CANTANT. EL PALLASSO!

(1978)

Tot esperant Ulisses

Ones que vénen.

Mar que s'allunya.

Tot és ben prop. Tot és lluny.

Plors que s'enceten.

Riures que es moren.

Quan creus que tens, tot s'esmuny!

Verd el cel i fresc l'estiu.

jove el gran i cec l'altiu.

Una taula fa de llit.

Desescric tot el que he escrit!

Un ocell baixa l'amor.

Mils d'amors senten l'enyor.

Un enyor se sent ferit.

Desescric tot el que he escrit!

Ones que vénen.

Mar que s'allunya.

Tot és ben prop. Tot és lluny.

Plors que s'enceten.

Riures que es moren.

Quan creus que tens, tot s'esmuny!

Plou de baix i ens mulla el cap.

Juga i guanya qui menys sap.

El cor no vol dir el pit.

Desescric tot el que he escrit!

La raó és un moble vell.

Manar vol dir: Un martell!

Amb el cap estabornit,

desescric tot el que he escrit!

Ones que vénen.

Mar que s'allunya.

Tot és ben prop. Tot és lluny.

Plors que s'enceten.

Riures que es moren.

Quan creus que tens, tot s'esmuny!

Cinc i cinc, mai no en fan deu.

Una església et marca un preu.

Un canó apunta amb el dit.

Desescric tot el que he escrit!

Plora, plora, no hi ha draps!

Beu i canta i trenca els plats!

L'estratègia es cou de nit.

Desescric tot el que he escrit!

Ones que vénen.

Mar que s'allunya.

Tot és ben prop. Tot és lluny.

Plors que s'enceten.

Riures que es moren.

Quan creus que tens, tot s'esmuny!

Què més puc cantar-vos ja?,

si la festa no té pa!

El meu cap és un neguit.

Desescric tot el que he escrit!

La tristesa guanya el cant.

L'esperança és un infant.

Llibertat: nom imparit.

Desescric tot el que he escrit!

Ones que vénen.

Mar que s'allunya.

Tot és ben prop. Tot és lluny.

Plors que s'enceten.

Riures que es moren.

Quan creus que tens, tot s'esmuny!